

Teema: Veiseliha töögrupi ja CDG koosolek

Toimumisaeg ja koht: 26. märtsil 2019, Copa-Cogeca ja DG AGRI, Brüssel

Aruande koostas: Ene Kärner

Koosolekut juhatas töögrupi president Angus Woods (Iirimaa)

1.-2. Koosoleku päevakord ja eelmise koosoleku raport kinnitati.

3. Turuolukord. Valitsevad ebakindlust tekitavad asjaolud: Brexit, juurdepääs Türgi turule, suurenenud import. Veiste arv EL-s vähenes (detsembris 1,5%) tänu struktuurasetele muutustele piima-karjas, see tendents jätkub. Tootmine kasvas koguseliselt 1,6% ehk 125 000 t väärtusega 450 miljooni €. Tapmine suurenes möödunud aasta juulis ja augustis eriti piimalehmade arvel. Hinnad on möödunud aasta tasemest madalamal, Brexiti on märkimisväärne mõju. Prognoositakse 2%-list tootmise langust, kuid seejuures ei oodata hindade tõusu tänu Brexiti, nõudluse langusele rahvusvahelistel turgudel ja struktuursetele muutustele. Elusloomi on ekspordiks vähem saadaval. Eksport on võrreldes 2018. aastaga 4% langenud, eriti Türgi ja Hongkongi. Mõnevõrra on kasvanud eksport Iisraeli, Liibanoni ja Alžeeriasse, kuid see ei kompenseeri kaotusi Türgi ja Hongkongi turul. EL veiseliha import kasvas 11% Brasiiliast ja Argentiinast. EL kaubandusbilanss oli 2019. aasta alguses üle hulga aja negatiivne.

Kohalviibijad märkisid, et komisjon peaks samuti kasutama litsentse oma tootjate kaitseks, nagu seda teeb Türgi. On oht, et peale Europarlamendi valimisi sõlmitakse Mercosuri leping. Komisjon võiks analüüsida elusloomade ekspordivõimalusi Venemaale. Brexiti võib olla hävitav mõju (Iirimaa langeks leppega Brexiti puhul SKP 2,6%, ilma lepinguta juhtumil 5%). Komisjon vastas, et EL haldab impordilitsentse läbipaistvalt. EL veiselihatootmises on struktuurane probleem ja see vajab struktuurset lahendust. USA-le määratud impordikvooti ei suurendata. Raske on tarneahelast saada infot tarbimise ja laovarude kohta, kuid komisjon jätkab püüdlusi.

4. Info seadusandluse ÜPP tuleviku seadusandlus arengutest. Rumeenia eesistumisel on eesmärk jõuda osalise kokkuvõtte juuni lõpuks. Europarlamendi põllumajanduskomitee hääletab 1. aprillil ühise turukorralduse ettepanekute üle, 2. aprillil ÜPP strateegiliste plaanide ja 8. aprillil eelarve üle. Nõukogu ei teinud suuri muudatusettepanekuid avaliku sekkumiskokkuostu, turustusstandardite, tootjaorganisatsioonide jm kohta, seevastu parlament avas kõik teemad uuesti. Parlament soovib muuta veiseliha turustusstandardeid, lisada nõuded loomade söötmisele, looma päritolule ja kasvatamiskohale, nõuda loomatervise nõuetest kinnipidamist. Parlament soovib ka ühtainsat turu vaatlussüsteemi praeguste sektoripõhiste asemel, mille kehtestab turukorralduse seadus ning see peaks töötama varajase hoiatuse süsteemina ning teavitama otse parlamenti ja nõukogu. Parlament soovib trahvide kehtestamist ületootmise korral, veiselihakvoote turukatkestuste puhuks ning vabatahtlikku tootmise vähendamist. Samuti soovitakse kaitsta liha tootenimetusi samuti, nagu seda tehakse piima puhul (nt vorst võib olla valmistatud ainult lihast, mitte vegantoodest). Peale valimisi otsustab uus koosseis, kas selle tekstiga jätkata või mitte.

5. Seotud toetused. Komisjoni esindaja kõneles, et praegu rakendab 260 vabatahtlikku seotud toetuse meetet 27 liikmesriiki kogumaksumusega 4.2 miljardit € aastas ning ¾ neist on mõeldud loomakasvatusektorile. Kuna tegu on olulise meetmega, peaks seda jätkama ka uue ÜPP raames, kuigi piiratult, sest potentsiaalselt on tegu turgu rikkuva meetmega. Meede peaks ka tulevikus olema vabatahtlik.

Nõukogus on liikmesriikide seisukoht selle meetme osas lahknev, ka parlamendis ollakse eriarvamusel. Kohalviibijad kinnitasid meetme säilitamise olulisust.

6. Info uuringust sotsiaalse dialoogi gruppide tõhususe kohta. Uuringu tellis DG AGRI ning selle viivad läbi konsultatsioonifirmad Deloitte Consulting'i eestvõttel. Uuritakse CDG-de tõhusust, mõju ja parendamisvõimalusi. Kasutatakse online-küsitlust, intervjuusid, vaadeldakse CDG koosolekuid, tehakse juhtumianalüüse, lõpuks toimub kokkuvõttev seminar. Ekspertidelt palutakse nõusolekut küsitlusele vastamiseks. Copa-Cogeca jt organisatsioonide hinnangul on CDG-des osalemine esmatootja tasandil väga oluline võimalus infovahetuseks, samuti tagab see demokraatia ja läbipaistvuse. Koosoleku juhataja rõhutas ka, et lisaks koosolekul osalemisele on oluline suhelda kõikidel tasanditel, sest koostöövõrgustiku abil on parim võimalus infovahetust tagada.

7. Brexiti olukord ja mõju veiselihasektorile. Tegu seni suurima väljakutsega EL põllumajandussektorile. Kõik võimalused on avatud, mingit ennustust ei ole võimalik hetkel teha. Komisjon püüab vältida leppeta Brexiti ning ÜK lahkumist igal viisil ette valmistada. Põllumajandussektor on haavatam, kui teised sektorid. ÜK on sõltuv EL toidu impordist ning uusi varustajaid ja turge samade koguste jaoks on üleöö raske leida. ÜK on ühepoolselt teatanud, et piirikontrolli SPS-nõuetele ei tule. Ette valmistati veterinaarõuded kaubanduse jätkumiseks, kuid nende kinnitamine lükkub Brexiti edasilükkumise tõttu edasi. Kuna ÜK avaldas tollitariifide määrad alles 13. märtsil, ei ole jõutud nende mõju veel analüüsida. EL hakkab ÜK turul konkureerima võrdselt kolmandate riikidega. ÜK tarbijate mured on samuti oluline tegur. Komisjon on pühendunud solidaarsuse tagamisele liikmesriikide vahel ning valmistub toetama enim kannatavaid liikmesriike sarnaselt varasemate kriisidega.

8. Euro rolli tugevdamisest rahvusvahelistel turgudel. Euro raha kasutatakse ülemaailmselt 20% finantsreservides ning 36% finantstehingutes; euro osakaal oli enne 2008. aasta majanduskriisi suurem. Praegu on dollar „maailmavaluuta“ rollis. Komisjonil on huvi euro positsiooni parandada, kuid see on väljakutseterohke. Komisjon avas avaliku arvamuse küsitluse jaanuaris, sügisel koostatakse kokkuvõtte.

9. Tarneahela küsimused: ebaausad kaubandustavad (UTP) ja turu läbipaistvus. UTP osas sõlmiti poliitiline kokkulepe 19. detsembril, ComAgri ja põllumajanduse erikomitee kinnitasid selle. Turu läbipaistvuse definitsiooni määras kõrgetasemeline töögrupp, seaduslik alus on turukorralduse määruses. Nii nõukogu kui komisjon on nõudnud turu transparentsuse käsitlemist; palju on infot tootjatasandil, kuid mitte teistel tasanditel. Info kogumine ei tohiks muuta VKE-de tegevust keerulisemaks, küsimus on andmete representatiivsuses, mitte laiaulatuslikus kogumises. USA-s kogutakse erinevate lihalõikude hinnainfot kohustuslikus korras mitu korda päevas, kuid see on võimalik tänu automatiseeritud ja integreeritud süsteemile operaatorite vahel. EL-s tuleks võib-olla luua foorum parimate praktikate vahetamiseks ja koordineerimiseks. Keskenduda tuleb värskete andmete kogumisele. Sellega on seotud ka kulud, kuid seadusettepanek püüab neid leevendada.